

Nya åtgärder inom arbetsmarknadspolitiken: Intensivåret

Arbetsförmedlingens återrapportering
2020

Förord

Enligt uppdrag i regleringsbrev för Arbetsförmedlingen 2020 ska myndigheten redovisa status vad avser genomförande av etableringsjobb och intensivår. Denna rapport är avgränsad till att hantera den del av uppdraget som rör intensivår.

1. Nya åtgärder inom arbetsmarknadspolitiken

Arbetsförmedlingen ska redovisa status vad avser genomförande av etableringsjobb och intensivår.

Arbetsförmedlingen ska redovisa uppdraget till regeringen (Arbetsmarknadsdepartementet) i samband med årsredovisningen för 2020.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Maria Mindhammar. Ärendet har föredragits av Arild Vågen från enheten Förbättra förutsättningar, VO ASÖK. I den slutliga handläggningen av ärendet har Victoria Axberg, regionchef region Mitt VO ASÖK, Staffan Johansson, enhetschef enheten Förbättra förutsättningar och Shanis Wollarth, sektionschef enheten Förbättra förutsättningar deltagit.

Beslutet är fastställt digitalt i Diariet och saknar därför namnunderskrifter.

Maria Mindhammar
Arbetsförmedlingens generaldirektör

Arild Vågen
Kvalificerad handläggare

Innehåll

1	Sammanfattning	5
2	Bakgrund	5
3	Innehåll i reformen	6
3.1	Utgångspunkter i reformen	6
3.1.1	Insatser inom ramen för intensivåret	6
3.2	Utgångspunkter för arbetsätt	7
3.3	Regelverk och tolkningar av intensivåret	7
3.4	Reformen utifrån ett jämställdhetsperspektiv.....	8
4	Införandearbete	9
4.1	Interna förberedelser och förutsättningar	9
4.1.1	Främjandemedel	10
4.1.2	Risker och utmaningar.....	10
4.2	Identifiering av deltagare.....	10
4.2.1	Beräkning av antalet deltagare i intensivåret	11
4.3	Organisering av myndighetens arbete med intensivåret	11
4.4	System- och IT-utveckling	12
4.5	Plan för uppföljning.....	12
5	Sammanfattande slutsatser	12

1 Sammanfattning

Arbetsförmedlingen har fått uppdrag att i samband med årsredovisningen 2020 återrapportera statusen vad avser införandet av ett intensivår. Intensivåret är en del av den sakpolitiska överenskommelsen från januari 2019 som tecknades mellan regeringspartierna, Liberalerna och Centerpartiet. Den 27 juni 2019 fick Arbetsförmedlingen i uppdrag av regeringen att ta fram förslag och analysera vissa frågor inom ramen för Regeringskansliets arbete med att införa ett intensivår för nyanlända inom etableringsprogrammet. Myndigheten fick ett genomförandeuppdrag hösten 2020 och intensivåret ska vara infört och erbjudas deltagare från 15 april 2021.¹

Intensivåret ska vara en ettårig kedja av arbetsnära och språkintensiva insatser erbjuds deltagare i etableringsprogrammet med målet är att deltagaren ska bli matchningsbar i ett yrke eller bransch efter genomgången år. Förutom att få ta del av ordinarie insatser inom etableringsprogrammet ska deltagaren uppmuntras att delta i aktiviteter utöver heltid, få stöd att hitta en mentor liksom få ett kunskapscertifikat efter fullbordat intensivår. Parallellt med intensivåret avser regeringen att införa en ny form av arbetspraktik med anordnarbidrag.

Arbetsförmedlingen har under 2020 bistått Regeringskansliet samt arbetat med bland annat att skapa systemstöd, analysera urvalet av deltagare och arbetssätt. Ett speciellt fokus har varit att säkerställa att kraven på ett jämställt deltagande och att resultat nås.

2 Bakgrund

Arbetsförmedlingen ska enligt uppdrag 1 i myndighetens regleringsbrev för 2020 redovisa status vad avser införandet av intensivår och etableringsjobb. Införandet av etableringsjobb beskrivs i Arbetsförmedlingens återrapport om etableringsjobb.²

Arbetsförmedlingen fick den 14 oktober 2020 i uppdrag av regeringen att införa ett intensivår för nyanlända i etableringsprogrammet. Enligt uppdraget ska nyanlända kvinnor och män få ta del av intensivåret från och med 15 april 2021.

Denna rapport syftar till att ge en lägesbeskrivning av hur Arbetsförmedlingen arbetat med införandet av intensivåret. Rapporten fokuserar på förberedelsearbetet under hösten 2020 och planerna för införandearbetet under 2021.

¹ Regeringskansliet. *Uppdrag att införa ett intensivår*. Dnr A2020/00220, A2020/02108.

² Arbetsförmedlingen återrapport. Dnr Af-2021/0004 2773

Planeringen och införandearbetet för intensivåret pågår fortfarande och rapportens beskrivning speglar nuläget i arbetet och ändringar och justeringar kan komma att ske.

3 Innehåll i reformen

3.1 Utgångspunkter i reformen

Intensivåret är en reform riktad till deltagare i etableringsprogrammet. Ett intensivår ska bestå av en kedja av språkintensiva och arbetsplatsnära insatser. Syftet med kedjan av insatser är att deltagare stegvis ska närma sig ett yrke. Kedjan ska utformas utifrån individens förutsättningar och arbetsgivares behov och det framhålls i uppdraget att det är viktigt att insatserna sker i högt tempo och parallellt.

Intensivåret kommer inte att regleras separat vilket innebär att det helt sker inom ramen för etableringsprogrammet och att deltagarna i intensivåret omfattas av samma regelverk som övriga deltagare i etableringsprogrammet. Enligt uppdraget kommer regeringen att återkomma till Arbetsförmedlingen om hur intensivåret ska organiseras efter reformeringen av myndigheten.³

Parallellt med intensivåret har regeringen också annonserat att en ny form av praktik med anordningsbidrag kommer införas och regleras. Den exakta utformningen av praktiken och förordningstexten har inte offentliggjorts men Arbetsförmedlingen avser att hantera införandet av den nya praktikformen inom ramen för arbetet med intensivåret.

3.1.1 Insatser inom ramen för intensivåret

Eftersom deltagarna i intensivåret omfattas av samma regelverk som deltagarna i etableringsprogrammet kan de ta del av alla insatser som är möjliga i programmet vilket innebär att det finns ett mycket brett urval av insatser och aktiviteter vilka väljs utifrån bedömt behov inom den arbetsmarknadspolitiska bedömningen.

Intensivårets fokus kommer vara språkintensiva och arbetsplatsnära insatser som tillsammans ska göra deltagaren matchningsbar i ett yrke. Exempel på sådana insatser är svenska för invandrare (sfi), arbetsmarknadsutbildningar och den upphandlande tjänsten yrkessvenska. En central insats kommer att vara den nya formen av arbetspraktik med anordnarbidrag som införs parallellt med intensivåret. Deltagare kan enligt uppdraget delta i lokala jobbspår och snabbspår under tiden i intensivåret, vilket är färdiga kedjor av insatser.

Arbetsförmedlingen har också fått i uppgift att vara pådrivande och uppmuntra framväxt av mentorskapsprogram. Syftet är att deltagarna under intensivåret ska få

---

³ Regeringskansliet. *Uppdrag att införa ett intensivår*. Dnr A2020/00220, A2020/02108.

träffa en mentor antingen genom ett mentorskapsprogram, eller en mentor som har anknytning till praktikplatsen.

Deltagarna i intensivåret ska också få ett kunskapscertifikat efter genomfört intensivår. Arbetsförmedlingen har i regleringsbrevet för 2021 fått ett separat uppdrag att utreda utformningen av certifikatet. Uppdraget ska redovisas för regeringen senast den 15 april 2021.

3.2 Utgångspunkter för arbetssätt

Utgångspunkten för Arbetsförmedlingens arbetssätt är att myndigheten ska ha det övergripande ansvaret för individens intensivår samt att det strategiska och operativa samordningsansvar ska vara hos Arbetsförmedlingen och att myndigheten för 2021 tilldelats förvaltningsmedel för uppdraget.

Arbetsförmedlingen kommer att säkerställa att det finns resurser som möter deltagarnas och samarbetspartnernas behov av stöd i landet. Utgångspunkten kommer ge myndigheten möjlighet att förbereda ett nationellt införande den 15 april 2021.

Arbetsförmedlingen avser också att fortsätta utveckla arbetet med intensivåret efter ikraftträdandet. En viktig utgångspunkt för vidareutvecklingen av intensivåret är myndighetens kundstrategi Digitalt först. Strategin är ny och intensivårets initiala utformning och införande har bara i begränsad omfattning tagit hänsyn till den nya kundstrategin.

I arbetet med uppdraget har Arbetsförmedlingen fokuserat på att skapa en bred och jämställd väg in till intensivåret och fokusera på deltagarna egna motivation och möjligheter att delta. Det utvecklas i avsnitt 4.2.

3.3 Regelverk och tolkningar av intensivåret

Intensivåret föreslås inte regleras vilket innebär att deltagarna kommer att omfattas av samma regelverk som för andra deltagare i etableringsprogrammet. Det innebär samma regler kring exempelvis ersättning och sanktioner liksom för vilka insatser som är möjliga. Arbetsförmedlingen bedömer också utifrån regelverket att aktiviteter utöver heltid måste vara frivilliga för deltagaren medan övriga insatser är obligatoriska.

Utifrån de juridiska förutsättningar och uppdragets betoning på individens egen motivation samt att intensivåret förutsätter att individen på egen hand deltar i aktiviteter utöver heltid har myndigheten bedömt att deltagandet i själva intensivåret bör vara frivilligt. Däremot kommer insatserna och aktiviteterna som myndigheten fattar beslut om inom ramen för intensivåret vara obligatoriska.

3.4 Reformen utifrån ett jämställdhetsperspektiv

Intensivåret ska genomsyras av ett jämställdhetsperspektiv och i Arbetsförmedlingens uppdrag ingår att utveckla metoder för ett jämställt urval av deltagare till intensivåret.

Arbetsförmedlingen har valt att använda arbetsmetoder från projektet Jämställd etablering för identifiering och urval av deltagare för att skapa en bred och jämställd väg in till intensivåret. Jämställd etablering är ett nationellt projekt finansierat av europeiska socialfonden byggt runt metoden matchning från dag 1.⁴ De första publicerade uppföljningarna av projektet pekar på goda resultat för både kvinnor och män, med betydligt mindre könsskillnader i resultatet jämfört med andra metoder och insatser.⁵

Identifieringen av deltagare är en viktig pusselbit för ett jämställt intensivår. Det är viktigt att både det första urvalet av potentiella kandidater liksom dialogen inför starten av intensivåret mellan den potentiella deltagaren och de resurser som arbetar med uppdraget är lika inkluderande både för män som kvinnor. För att säkerställa det planerar exempelvis Arbetsförmedlingen för det första steget att använda stödfrågor som ska användas för att säkra en jämställd urvalsprocess av deltagare. Om en deltagare exempelvis inte säger sig vilja vara med ska flera frågor ställas för att ta reda på varför och kunna undanröja hinder. Den typen av stödfrågor används bland annat i metoden matchning från dag 1.

Resultatet till arbete och studier efter etableringsuppdraget har skiljt sig mellan kvinnor och män, då betydligt flera män än kvinnor har gått vidare till arbete medan något flera kvinnor har gått vidare till studier. Erfarenheter från arbetet med nystartsjobb och subventionerade anställningar visar att det finns en risk att arbetsmarknadsinsatser som ger arbetsgivare stöd för att anställa arbetssökande, inte kommer män och kvinnor lika till del. När det gäller exempelvis nystartsjobb har det sedan länge funnits en överrepresentation av män.⁶

En central del i Arbetsförmedlingens förberedande analys, arbete och planering för införandet av ett intensivår har varit att fokusera på att säkerställa att insatsen ger lika möjligheter för kvinnor och män att nå målet samt att fördelningar mellan kvinnor och män i intensivåret avspeglar fördelningen i etableringsprogrammet. Arbetsförmedlingen har i planeringen för intensivåret identifierat både urvalet av deltagare och arbetssättet med deltagarna i intensivåret som kritiska för att säkerställa ett jämställt intensivår. Detta utvecklas i kapitel 4. I det fortsatta införandearbetet är det viktigt att jämställdhetsperspektivet präglar alla delar av arbetet, inklusive bland annat kommunikation med arbetssökande såväl som

⁴ Projektansökan. Dnr Af-2017/0061 0277

⁵ Arbetsförmedlingen. *Matchningsinsatser för personer som nyligen fått uppehållstillstånd*. Dnr Af-2020/0015 0851

⁶ Cheung, Maria (2018). *Hur skapar vi en mer jämställd arbetsmarknads-etablering?* Dnr Af-2018/0005 3281

myndighetens interna information till medarbetarna liksom internt stöd- och metodmaterial.

Ur ett jämställdhetsperspektiv är det också centralt att en väl genomtänkt arbetsmetod tillämpas konsekvent i arbetet med intensivåret. Det är också viktigt att intensivår ska kunna erbjudas i yrken som passar så många kvinnor och mäns arbetslivserfarenheter och utbildningsbakgrunder som möjligt.

4 Införandearbete

I detta kapitel beskrivs de aktiviteter som ägt rum kopplat till införandet av intensivåret.

4.1 Interna förberedelser och förutsättningar

Arbetsförmedlingen har sedan myndigheten fick uppdraget hösten 2020 arbetat med att förbereda införandet.

Under hösten 2020 har:

- Metoder tagits fram för identifiering av deltagare.
- Plan för organisering av arbetet med intensivåret utarbetats.
- Arbetet med att anpassa myndighetens IT-system för intensivåret påbörjats.
- Uppföljningsparametrar för intensivåret har tagits fram för att möjliggöra uppföljning av deltagarna.
- Kompetensprofil för de arbetsförmedlare som ska arbeta med intensivåret har tagits fram.
- Utlysning av främjandemedel har gjorts.

Nedan i kapitel 4 beskrivs områdena mer ingående.

I enlighet med uppdraget har arbetet skett i samverkan med Dua. Avstämningar har skett mellan uppdragsledare och representanter för Dua under hösten 2020 för att diskutera olika aspekter av intensivåret och myndighetens införandearbete.

4.1.1 Främjandemedel

Arbetsförmedlingen har i uppdrag från regeringen att fördela statsbidrag för särskilda främjande- och utvecklingsinsatser fördela statsbidrag för att påskynda nyanländas etablering på arbetsmarknaden, så kallade främjandemedel.⁷

Myndigheten utlyste under oktober 2020 medel för insatserna avseende kalenderåret 2021, med sista ansökningsdatum 27 november 2020. Totalt inkom 12 ansökningar och det ansökta beloppet uppgick till 18,7 miljoner kronor.

I samband med ovan utlysning informerade Arbetsförmedlingen i utskick och på sin webbsida arbetsmarknadens parter särskilt om möjligheten att söka främjandemedel för att främja framväxten och utvecklingen av mentorskapsprogram riktade till deltagare i intensivåret. Av de totalt 12 inkomna ansökningarna för kalenderåret 2021 avsåg en ansökan insatser gällande främjande och utveckling av mentorskapsprogram. Bland övriga ansökningar fanns som tidigare år ansökningar kopplade till snabbspåren.

Det tilldelade anslaget på 80 miljoner kronor enligt myndighetens regleringsbrev för budgetåret 2021 och det hitintills ansökta beloppet på 18,7 miljoner kronor innebär att kvarstående medel kommer att finnas att fördela efter att de ansökningar som inkommit i november 2020 har prövats. Arbetsförmedlingen planerar därför för ytterligare utlysningar av medel under våren 2021.

4.1.2 Risker och utmaningar

Arbetsförmedlingen ser flera risker och utmaningar som kan påverka reformens genomslagskraft och resultat kopplade till en försämrad konjunktur och den pågående pandemin. Det kommer påverka flera av insatserna inom intensivåret och framförallt möjligheten att erbjuda praktikplatser till deltagarna. En vikande konjunktur riskerar även att påverka resultatet efter intensivåret och leda till att färre deltagare får arbete under intensivåret. Pandemin kan också ha påverkan vad gäller arbetsmarknadens parters prioriteringar kring att ansöka om medel för särskilda främjande och utvecklingsinsatser samt begränsa deras förmåga att utveckla sådana insatser.

Svårigheter med att hitta praktikplatser i kombination samt ett lågt intresse för att söka främjandemedel kan göra det svårt att nå målet att alla deltagare ska erbjudas en mentor.

4.2 Identifiering av deltagare

Intensivårets mål är att deltagarna skall få arbete inom ett år. Lika många kvinnor som män ska få arbete efter intensivåret och Arbetsförmedlingen ska enligt uppdraget i urvalet beakta jämställdhet och deltagarnas egen motivation.

---

⁷ Förordning (2015:848) om statsbidrag för särskilda främjande- och utvecklingsinsatser i syfte att påskynda nyanlända invandrares etablering på arbetsmarknaden

Arbetsförmedlingens fokus är att skapa en bred väg in i intensivåret genom att låta samtliga arbetsförmedlare kunna identifiera potentiella deltagare i intensivåret och att de potentiella kandidaterna därefter få en fördjupad bedömning. Deltagare i etableringsprogrammet ska också ges möjlighet att själva kunna anmäla intresse för att delta i intensivåret.

I uppdraget framgår det att målet med identifieringen är att identifiera så många deltagare som möjligt och att de ska identifieras på grundval av egen motivation, förutsättningar att delta på heltid och förutsättningar att slutföra intensivåret.

4.2.1 Beräkning av antalet deltagare i intensivåret

På grund av minskat inflöde i etableringsprogrammet beräknas antalet deltagare bli lägre än vad som angivits i tidigare prognoser som räknade med en start under 2020. Den rådande pandemin har också fått myndigheten att ytterligare skriva ned prognoserna över deltagare i etableringsprogrammet, främst beroende på att pandemin har lett till att färre asylsökande har kommit till Sverige vilket minskar antalet nya deltagare som skrivs in i etableringsprogrammet.

Arbetsförmedlingen räknar i enlighet med tidigare prognoser med att 15 procent av de nya deltagarna i etableringsprogrammet kommer att ingå i intensivåret och att ytterligare 2,5 procent av deltagarna kommer att påbörja intensivåret efter sex månader och ytterligare 2,5 procent efter tolv månader i etableringsprogrammet.⁸

Arbetsförmedlingen räknar med att antalet deltagare i intensivåret successivt kommer att öka under 2021 för att stabiliseras kring drygt 1500 deltagare under 2022.

4.3 Organisering av myndighetens arbete med intensivåret

Utgångspunkten för Arbetsförmedlingens planerade organisering av arbetet med intensivåret är att säkerställa att intensivåret kan erbjudas till deltagare i hela landet. Myndigheten ska också tillvarata lokala och regionala behov hos arbetsgivarna samt möjliggöra inkludering av lokala jobbspår och snabbspår liksom möta de högt ställda förväntningarna på ett jämställt intensivår liksom på en samverkan med kommunerna kring bland annat reguljära studier.

För att uppnå de målen bedömer myndigheten initialt att det bör finnas resurser i samtliga regioner som kan säkerställa att den lokala samverkan, inkludering av lokala jobbspår och arbetet med deltagarna fungerar i hela landet. Samtidigt är det viktigt med ett enhetligt arbetssätt för att erbjuda alla deltagare likvärdiga möjligheter och nå ett jämställt resultat. Ett enhetligt arbetssätt ger myndigheten möjlighet att fortsätta utveckla uppdraget med stöd av bland annat självservice och

---

⁸ Arbetsförmedlingen. *Inför införandet av ett intensivår för nyanlända*. Dnr Af-2019/0030 4611.

distansmötesteknik liksom förutsättningar för uppföljning och tillvaratagande av framgångsrika arbetssätt

4.4 System- och IT-utveckling

Utveckling av systemstöd och anpassning av övriga IT-system pågår som en del av förberedelsen och införandearbetet. Förutom att anpassa myndighetens systemstöd för arbetssökande (AIS) för intensivåret förbereds för den nya arbetspraktiken med anordnarbidrag.

Bland annat kommer befintliga systemstöd utvecklas för att kunna registrera under vilken tid deltagaren deltar i intensivåret och för att möjliggöra systematisk uppföljning av deltagarnas aktiviteter liksom av resultatet efter genomgången intensivår.

4.5 Plan för uppföljning

Systemstödet kommer att byggas på ett sådant sätt att det går att ta ut strukturerad information till datalagret vilket innebär att insatserna i intensivåret kan följas upp på samma sätt som insatserna i exempelvis etableringsprogrammet. Det innebär att följa vilka aktiviteter deltagarna i intensivåret har, liksom mäta resultatet efter intensivåret. Systemstödet kommer också möjliggöra uppföljning kring exempelvis vilka yrken deltagarnas intensivår riktas mot.

All statistik kommer att vara uppdelad på kön liksom andra relevanta variabler som utbildnings- och yrkesbakgrund. Jämställdhet är också en central del av den löpande verksamhetsuppföljning som kommer ske med fokus på bland annat val av aktiviteter och resultat efter intensivåret.

5 Sammanfattande slutsatser

Arbetsförmedlingen är mitt uppe i planeringsarbetet för intensivåret. En viktig del av det har varit att skapa en bred och jämställd väg in till intensivåret för potentiella deltagare. En nyckelfaktor för genomförandet av uppdraget är deltagares egen motivation att vara med samtidigt som det är viktigt ur ett jämställdhetsperspektiv att försöka undanröja upplevda hinder för att delta, bland annat genom att erbjuda motiverande och vägledande insatser.

Etableringsuppdraget har, och beräknas framöver under de närmaste åren, minska snabbare än tidigare prognosen, framförallt beroende på att färre personer kommit till Sverige till följd av pandemin. Arbetsförmedlingen bedömer att antalet deltagare i intensivåret kommer att stabiliseras kring 1500 personer under 2022. Pandemin kan

också påverka intensivåret genomslagskraft initialt med svårigheter att hitta praktikplatser och en svårare arbetsmarknad.

Myndigheten kommer fortsätta med att utveckla arbetet med intensivåret och hur det kan harmoniseras med myndighetens övriga utvecklingsarbeten och initiativ. Arbetet med intensivåret kan komma att justeras för att möta utmaningar och ta till vara lärdomar från det initiala arbetet. Arbetsförmedlingen ser också potential för att vidareutveckla och förfina arbetssätt och verktyg inom intensivåret, exempelvis för att bättre tillvarata de möjligheter som en ökad grad av digitalisering, automatisering och koncentrering medger.